عزیز جوانپور رئیس دانشگاه آزاد اسلامی تبریز در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

گام‌های بلندی برای تبدیل ایده به محصول برداشته‌ایم

یزدان محمدی
روزنامه‌نگار

دوشنبه ۱۳ آبان محل برگزاری نمایشگاه‌های بین‌المللی تبریز میزبان هفدهمین نمایشگاه نوآوری و فناوری ربع‌رشیدی بود. در این نمایشگاه دانشگاه آزاد اسلامی استان آذربایجان‌شرقی نیز شرکت کرده است. این نمایشگاه در دو زون تخصصی نوآوری و فناوری فضایی و نوآوری فناوری‌های معدن کار خود را آغاز کرده و در ۱۸ زون تخصصی در دو حوزه گفته‌شده مجموعه‌ها محصولات، دستاوردها و ایده‌های خود را به نمایش گذاشته‌اند. این نمایشگاه در چهار بخش ایده‌های فناورانه و طرح‌های استارتاپی، توسعه و تجاری‌سازی محصولات فناورانه، فروش محصولات فناورانه دانش‌بنیان و معرفی نیازمندی‌های فناورانه برگزار شده و جمعه ۱۷ آبان ماه اختتامیه آن برگزار خواهد شد. دانشگاه آزاد اسلامی در هفدهمین نمایشگاه فناوری و نوآوری ربع‌رشیدی در حوزه نوآوری و فناوری، کشاورزی، آب، مهندسی پزشکی و علوم پزشکی، نانو، الکترونیک، میکروالکترونیک، لیزر و فوتونیک، اطلاعات و ارتباطات، صنایع غذایی، دارویی، بهداشتی و آرایشی حضور پررنگی دارد. عزیز جوانپور، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز نیز در این نمایشگاه به‌عنوان مسئول زون الکترونیک حضور دارد. از طرف دیگر معاون تحقیقات، فناوری و نوآوری دانشگاه آزاد اسلامی، مدیران کل پارک علم و فناوری و مراکز رشد دانشگاه آزاد اسلامی، روسا و معاونان دانشگاه آزاد اسلامی استان آذربایجان‌شرقی برای شرکت در این نمایشگاه حضور یافته و از محصولات خاص دانشگاه آزاد اسلامی بازدید کرده‌اند. خبرنگار «فرهیختگان» با حضور در این نمایشگاه با محققان، اساتید، پژوهشگران و دانشجویان دارای ایده و طرح‌های نوآور و همچنین عزیز جوانپور رئیس دانشگاه آزاد اسلامی تبریز و حسن رسولی، معاون پژوهشی این دانشگاه به گفت‌وگو نشسته است که برخی از این گفت‌وگوها در ادامه منتشر می‌شود و برخی با عنوان ویژه‌نامه تخصصی این نمایشگاه روزهای آینده منتشر خواهد شد.

در برخی واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی شاهد این هستیم که حداکثر به یک مساله و ماموریت پرداخته می‌شود، اما در بازدید از دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز، شاهد یک دانشگاه جامع بودیم که برخلاف بسیاری از مراکز آموزش عالی صرفا در آموزش خلاصه نمی‌شود بلکه به‌عنوان یک دانشگاه حل مساله مشکلات مردم را بررسی و حل می‌کند. امروز این ایده می‌تواند الگویی برای سایر دانشگاه‌ها و حتی نظام عالی ما باشد. متاسفانه روسای برخی دانشگاه‌ها عملا می‌گویند اگر پول نفت به ما داده نشود نمی‌توانیم دانشگاه را اداره کنیم و درنتیجه مسئولیت را واگذار می‌کنیم. با تمام این تفاسیر آیا شما ایده دانشگاه حل مساله‌محور را ایده مطلوبی می‌دانید؟

دانشگاه مانند گذشته نباید آموزش‌محور باشد و تنها درس بدهد یا فقط به حق‌التدریس و پایان‌نامه توجه کند. از همان ابتدا ما براساس سیاست‌هایی که دکتر ولایتی و دکتر طهرانچی اعلام کردند، برنامه‌ریزی کردیم. در این روند جلسات متعددی با اعضای هیات‌علمی گروه‌های تخصصی استانی را تشکیل دادیم.

مثلا در بخش معدن- به علت اینکه یکی از موضوعات ما مربوط به معدن می‌شود- تمامی اساتید معدن دانشگاه‌های آزاد استان را جمع کرده و یک گروه تشکیل دادیم و از آنها خواستیم برای مسائل و مشکلات معدن استان ایده‌ها و طرح‌های خود را ارائه دهند، مسائلی مانند اینکه در استان چه کارهایی می‌توانیم برای معدن انجام دهیم و معدن چه پتانسیل‌هایی دارد. در رشته برق نیز تمام اساتید گروه برق استان جمع شدند و برای این موضوع برنامه‌ریزی‌هایی صورت گرفت.

ما باید همه پتانسیل‌های خود را جمع کنیم تا از طریق هم‌افزایی نیروها توانمند شده و برای دانشگاه آزاد اسلامی و دانشجویان کاری انجام دهیم. درحال حاضر در زمینه‌های دیگری چون تعاونی‌ها و پایان‌نامه‌ها هم قادر به کمک هستیم.

برای مثال زمانی که می‌خواهیم با اداره و شرکتی مذاکره کنیم، از توانمندی‌های خود برای آنها می‌گوییم، مثلا در بخش آب ما اساسی همه اعضای هیات‌علمی‌ای که در این زمینه کار می‌کنند، داریم و به کمک این گروه برای انجام پروژه‌ها توانمندی‌های لازم را داریم.

دو چالش عمده‌ای که براساس موقعیت استان به دانشگاه آزاد اسلامی استان آذربایجان‌شرقی محول شد، یکی کفش و چرم و دیگری مربوط به احیای دریاچه ارومیه بود. هرچند برخی دانشگاه‌ها تنها یک چالش را برعهده گرفته و هنوز آن را به ثمر نرسانده‌اند، اما ما با اینکه دو چالش را برعهده داشتیم از کفش و چرم دفاع کردیم. برای حل این چالش گفت‌وگوهایی با شهرک چرم، اتحادیه کفاشان و سایر مراکز مرتبط با چرم داشتیم تا بتوانیم مشکلات آنها را رفع کنیم.

به نظر می‌رسد شما گام اول را برای تبدیل شدن به دانشگاه حل مساله برداشته‌اید و حالا می‌خواهید به صنعت ورود کنید. اما در این راه با زمان صنعت؛ همین موضوع باعث می‌شود صنعت به دانشگاه اعتماد نکند. برای رفع این مشکل چه کرده‌اید؟

ما در حوزه صنعت اصلا از قرارداد و پول صحبت نمی‌کنیم. اشکالی که معمولا دانشگاه‌های دولتی دارند این است که به شرکت‌های صنعتی می‌گویند چقدر پول می‌دهید تا مشکل شما را حل کنیم. اما ما به آنها می‌گوییم هیچ پولی از شما نمی‌خواهیم. شما ما را امتحان کنید، ببینید می‌توانیم مشکل شما را حل کنیم، ما تلاش خودمان را انجام می‌دهیم، اگر توانستیم مشکل شما را حل کنیم با هم قرارداد می‌بندیم.

برداشت شرکت‌های صنعتی در برخورد به شیوه اول این است که اینها آمده‌اند از ما پول بگیرند. متاسفانه برخی دانشگاه‌های دولتی همین کار را می‌کنند، یعنی پول می‌گیرند، اما کار را هم جلو نمی‌برند. ما می‌گوییم دانشجوی ما اصلا درس خوانده که مشکل شما را حل کند، ما از استاد این را نمی‌خواهیم که تنها در دانشگاه تدریس کند. براین اساس گفتیم اگر استادی در دانشگاه یا کارخانه‌ای کار کرده و مسائل صنعت را حل می‌کند، اگر برای ما تدریس هم نکند، به خاطر آنکه باری را از دوش صنعت بر می‌دارد، مشکلی با او نداریم. ما به همه گروه‌ها هم اعلام کردیم هر استادی که با صنعت ارتباط برقرار کند، او را مورد حمایت قرار دهند و صرف پایان‌نامه و تدریس برای ما کافی نیست. درحال فرهنگ‌سازی هستیم که استاد باید کار فرهنگی، علمی یا اجرایی انجام دهد، یعنی باید ۱۶ ساعت به غیر از زمان تدریسش را در یکی از کارهای فوق بگذراند، مخصوصا آن رشته‌هایی که درس ندارند باید به سمت کارهای عملی بروند. برای مثال در همین زمینه ما با اساتید گروه کشاورزی صحبت کرده و مزرعه‌ای را راه‌اندازی کردیم. یک مرکز تحقیقات هم برای کشت بافت ایجاد کردیم و قصد داریم محصولات‌مان را خودمان بسته‌بندی کنیم. علاوه‌بر آن، طرح شبلات را در واحد سراب راه‌اندازی کردیم که اکنون فروش ماهی اینجا طی سال سالانه بیش از یک میلیارد تومان درآمد دارد. در ادامه این روند به واحدها اعلام کردیم که هیچ‌کدام نباید زمین خالی داشته باشند. هر واحدی که زمین خالی دارد باید زمین خود را بکارد، اکنون همه واحدها به کشت زمین‌هایشان حتی اگر در محدوده دانشگاه بوده است، اقدام کرده‌اند.

در آذربایجان شرقی چند واحد داریم؟

۳۴ واحد

تعداد دانشجویان چقدر است؟

حدود ۵۳ هزار نفر- ۲۰ هزار نفر در تبریز و بقیه در واحدهای دیگر هستند.

اینجا یک مشکل وجود دارد، شما به زبان دانشگاه حرف می‌زنید و آنها با زبان صنعت؛ همین موضوع باعث می‌شود صنعت به دانشگاه اعتماد نکند. برای رفع این مشکل چه کرده‌اید؟

ما در برخی دانشگاه‌های دولتی، پروژه‌های پژوهشی کارشناسی نشده و بدون آنکه آمایش سرزمینی در آن صورت گرفته باشد، تعریف می‌شوند. این پروژه‌ها درنهایت ممکن است به ایده تبدیل شده و بعد از آن کنار گذاشته شوند، شما برای پروژه‌های خود چگونه برنامه‌ریزی می‌کنید؟

اصلا خاصیت پروژه‌ها این است که تجاری‌سازی شوند، در این روند ایده ابتدا تجاری‌سازی می‌شود، سپس باید به دنبال سرمایه‌گذاران بخش خصوصی برای فروش بود. برای مثال در موضوع رنگ نانو این ایده را به مرحله تولید رساندیم و سپس تجاری‌سازی کردیم و مراحل تولید انبوه و تبلیغات آن را انجام خواهیم داد. درواقع هدف از محصولات دانش‌بنیان این نیست که در سطح حرف باقی بماند، بلکه باید به تولید و تجاری‌سازی برسد و ثروت‌آفرینی کند تا کارخانه‌ای راه‌اندازی شود و اشتغال‌آفرینی کند.

آیا این خطرناک نیست که دانشگاه وارد بنگاه‌داری و کارخانه‌داری شود و از فضای علمی فاصله بگیرد؟

ما کارخانه را اداره نمی‌کنیم و به موضوعاتی مانند فروش نیز نمی‌پردازیم، بلکه حداکثر سهم ۳۰ درصدی فناوری خود را برمی‌داریم. البته این به معنای کمک نکردن به شرکت‌های دانش‌بنیان نیست. ما کمک‌های خود را برای راه‌اندازی شرکت‌ها انجام می‌دهیم و شرکت‌ها پس از راه‌اندازی خودشان مدیریت کارخانه را برعهده می‌گیرند.

نمونه طرحی را دارید که این کار را انجام داده باشد؟

اساسا مدل طرح‌های دانش‌بنیان به همین شکل است، مثلا در موضوع رنگ نانو، کارخانه راه‌اندازی شده است و محصول را تولید می‌کنند، آرم ما را هم روی محصول می‌زنند. هرچند به آنها کمک می‌کنیم اما بر سر این موضوع که سرمایه را چگونه تامین می‌کنند کاری نداریم. حتی پس از راه‌اندازی خود را در امور اداری و مالی دخیل نمی‌کنیم، وقتی شرکت راه‌اندازی شد دیگر کاری نداریم، چون نه تولیدکننده هستیم و نه صادرکننده و نه فروشنده.

آیا در این طرح‌های اقتصادی و کارخانه‌ها می‌توان از فارغ‌التحصیلان و دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استفاده کرد تا مشوقی برای فعالیت دانشجویان باشد؟

اکثرا شرکت‌های دانش‌بنیان متشکل از دانشجویان و استادان هستند و در این طرح‌ها دانشجویان پژوهشگر از همکلاسی‌ها خود استفاده می‌کنند. برای مثال در طرح‌های مهندسی پزشکی، قطعا ۱۰ تا ۱۵ نفر از دانشجویان مهندسی پزشکی با اعضای شرکت همکاری می‌کنند و زمانی که محصول شرکت به نتیجه می‌رسد، اولویت کار با دانشجویانی است که در آن طرح همکاری کرده‌اند. شرکت‌هایی که از درون دانشگاه و شرکت‌های دانش‌بنیان به وجود می‌آیند، ایده‌هایشان از دانشجویان و افرادی است که در دانشگاه در حال تحصیل هستند و همین موضوع باعث به کارگیری دانشجویان می‌شود و در اصل تفاوت ما با طرح‌های که در دانشگاه تولید نمی‌شود همین ارتباط با نیروهای دانشجویی است.

با توجه به اینکه یخش زون الکترونیک را در اختیار شما قرار داده‌اند. توضیحی در مورد این نمایشگاه می‌دهید؟

استانداری طرح این نمایشگاه را برگزار می‌کند و همه دانشگاه‌ها نیز در آن مشارکت می‌کنند. در روند این نمایشگاه هر زون به یک دانشگاه واگذار می‌شود؛ برای مثال زون نانو را به دانشگاه تبریز، زون الکترونیک را به دانشگاه آزاد اسلامی و زون فناوری اطلاعات را به اداره کل فناوری اطلاعات داده‌اند، سال گذشته هم زون الکترونیک برعهده ما بود که به‌عنوان زون برتر انتخاب شد و از ما تقدیر کردند. بنابر توصیه دکتر طهرانچی قرار شد سایر واحدهای دانشگاه آزاد نیز در این نمایشگاه شرکت کنند و هر زونی که در اینجا وجود دارد تنها مربوط به واحدهای آذربایجان شرقی نمی‌شود. به خاطر همین موضوع امسال حضور دانشگاه آزاد اسلامی پررنگ‌تر شده است. منتها پنج یا ۶ زمینه را برای فعالیت خود انتخاب کرده‌ایم که یکی از این زمینه‌ها نانو است. هدف از شرکت در این نمایشگاه، نشان دادن توانمندی‌های دانشگاه آزاد اسلامی به سایر دانشگاه‌هاست، البته این‌طور نیست که تنها دانشگاه‌ها شرکت کنند، صاحبان طرح‌ها، کارخانه‌ها و... نیز حضور دارند که نشان از اهمیت این نمایشگاه است. البته این‌طور نیست که بگوییم هر دانشگاه یک غرفه داشته باشد، بلکه غرفه‌ها به نام طرح‌هاست، این طرح‌ها در پایان مورد ارزیابی قرار می‌گیرند و طرحی که برتر شود تجاری‌سازی شده و با آن قرارداد بسته می‌شود. البته ممکن است سایر طرح‌ها نیز با شرکت‌هایی که از نمایشگاه بازدید می‌کنند قرارداد ببندند و طرح خود را تجاری کنند.

آیا از سرمایه‌گذاران و بخش‌های خصوصی نیز دعوت شده است؟

بله، سرمایه‌گذارها نیز در این نمایشگاه حضور دارند و طرح‌ها را می‌بینند، برخی طرح‌ها ممکن است به اندازه‌ای به چشم بیایند که در نمایشگاه موجب عقد قرارداد شود. درواقع هدف این است که ایده‌ها و طرح‌ها مطرح شود و کارخانه‌ها اگر طرح را پسندیدند با آن قرارداد ببندند.

با توجه به تشکیل سرای نوآور تبریز آیا بازدیدهایی از مراکز کفش و چرم برنامه‌ریزی شده است و برنامه حل مسائل کفش و چرم به چه صورت پیش می‌رود؟

بله، هم از کارخانه‌های مهم چرم‌سازی و هم از بازار کفش و چرم تبریز بازدید به عمل خواهد آمد. پیش از این تبریز با تولید کنندگان و فروشندگان این صنعت جلساتی را برگزار کرده‌ایم، برخی از آنها مشکلات و مسائلی دارند که خوشبختانه همه چالش‌ها را بررسی کرده‌ایم.

درواقع این موضوع چالش دانشگاه‌های آزاد استان ماست که باید به پایان‌نامه ارشد و رساله دکتری تبدیل شود. پیش از این نظام موضوعات این تحقیقات چیده و تایید شده است. باید سعی کنیم کشف‌های تولیدی به یک برند تبدیل شود، چرا تنوانسته‌ایم کفش تبریز با یک برند رابه برند تبدیل کنیم؟ در حالی که شاهدیم کفش تبریز را به یک برند خارجی با چند برابر قیمت به خودمان می‌فروشند. بحث پیچیده‌ای است که از تهیه تا بازاریابی، فروش و برندسازی را دربرمی‌گیرد. این موضوع راهکار می‌خواهد که باید بر اساس طرح ارائه شود.

از طرف دیگر بررسی کرده‌ایم طراحی کفش در ترکیه رشته کاردانی و کارشناسی دارد اما در ایران رشته صنایع کفش نداریم، به همین دلیل سر فصل‌های این رشته را گرفته‌ایم، بومی‌سازی کرده‌ و برای تصویب رشته به مراجع فرستاده‌ایم. کفش‌ها هم می‌توانند این رشته را بخوانند تا علاوه‌بر فن، سواد آکادمیک نیز داشته باشند. مهم احیا کردن این بخش صنعت بومی ماست که باید آن را جلوتر ببریم و به نظرم دانشگاه آزاد اسلامی قدم خوبی برداشته است.

عکاس: وحید عواض/ فرهیختگان

«آزمایشگاه مجازی» اولین پلتفرم آموزشی و پژوهشی به صورت همزمان

رامین آذربور، مسئول امور آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه آزاد اسلامی ایلخچی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» درمورد طراحی و ساخت اپ آزمایشگاه مجازی گفت: «پلتفرم طراحی و ساخته‌شده به نام پلتفرم جامع آمارسازی تجهیزات آزمایشگاهی و صنعت» است که به‌عنوان شبکه آنلاین ساها شناخته می‌شود. این شبکه مجموعه‌ای از آزمایشگاه‌های مجهز از ۴۰۰ واحد دانشگاهی آزاد اسلامی است که به صورت سایبری و در فضای مجازی تعریف شده و قابل دسترسی است.»

به گفته وی دانشگاه آزاد اسلامی علاوه‌بر پذیرش دانشجو، یک واحد الکترونیکی هم دارد که دانشجویان به صورت آنلاین تحصیل می‌کنند، درحالی که این دانشجویان قادر نیستند آزمایش‌ها را به صورت آنلاین انجام دهند. با طراحی این پلتفرم دانشجو بدون حضور در دانشگاه می‌تواند از طریق آی‌پی کم یا وب کم که مستقر در فضای آزمایشگاه است به صورت زنده آزمایش را انجام دهد.

وی افزود: «طراحی این پلتفرم در بستر نرم‌افزاری بر پایه پلتفرم دات‌نت تعریف شده است که تحت شبکه بتوانیم تجهیزات آزمایشگاه را کنترل کنیم. برای پلتفرم نمونه، یک آزمایشگاه مدارفرسان را انتخاب کردیم که تحت کنترل تجهیزات برق قدرت است. علاوه‌بر این ۳۵ عنوان آزمایش برای دانشجو انتخاب شده است با این قابلیت که شخص در هر مکانی که حضور داشته باشد می‌تواند با استفاده از لپ‌تاپ، موبایل یا کامپیوتر وارد نرم‌افزار ساها شود، سپس مدار موردنظر را ترسیم کرده و همان اتفاقی که در فضای فیزیکی آزمایشگاه رخ می‌دهد، در فضای مجازی نیز اتفاق می‌افتد.»

به گفته وی تا کنون چنین سیستمی طراحی و ساخته نشده بود. در این سیستم آموزشی استاد با دانشجو و دانشجو با دانشجو در تعامل هستند. بنابراین می‌توان با راه‌اندازی یک مجتمع متمرکز در تهران که دارای تجهیزات بسیار عالی باشد، این خدمات را نه‌تنها به سراسر کشور بلکه به سایر کشورهای جهان نیز ارائه داد. نکته قابل توجه درمورد این پلتفرم استفاده از هوش مصنوعی در ساخت آن است. به این معنا که اگر دستور اشتباهی به آن داده شود، دستگاه پیام خطا داده و عملیات متوقف می‌شود، به‌عبارت دیگر دستگاه هوشمند است.

وی ادامه داد: «سعی آموزشی ارائه‌شده پلتفرم را براساس دستور کاری که هر سال در دانشگاه‌ها تدریس می‌شود و موردتایید وزارت علوم است، به‌روزرسانی می‌کنیم. علاوه‌بر این ایجاد یک دایرکتور (هدایت‌کننده) از مجموعه اساتید دانشگاهی در دستور کار قرار دارد تا بتوان از ظرفیت علمی اساتید در بخش پژوهشی نیز استفاده کرد. بنابراین می‌توان گفت این پلتفرم یک پلتفرم آموزشی و پژوهشی به صورت همزمان است که می‌توان از آن در بخش صنعت نیز استفاده کرد.»

دانشگاه آزاد اسلامی همراه طراحان «جزوه‌چی»

فردین آقاداشی، طراح و مجری استارتاپ جزوه‌چی در گفت‌وگو با «فرهیختگان»، درمورد محصولاتی که به همراه دو تن از دوستانش طراحی کرده و به نمایشگاه آورده است، گفت: «۶۰ محصول کاربردی ارائه کرده‌ایم که مهم‌ترین آنها اپلیکیشن مجله خبری ژنوتکس ۲۰۱۹ با قابلیت پخش زنده، نرم‌افزار امیس (خونمون) در حوزه خرید و فروش املاک و جزوه‌چی است.»

به گفته وی در اپلیکیشن جزوه‌چی، جزوات تخصصی در رشته‌های مختلف وجود دارد. متقاضیان امکان جست‌وجو جزوه را از طریق فهرست اسامی اساتید یا فهرست رشته‌ها را دارند. شاید این سوال مطرح شود که چرا به‌رغم وجود نرم‌افزارهای متعدد برای دانلود جزوه، اقدام به طراحی و ساخت این نرم‌افزار کرده‌اید؟ نکته قابل توجه این است که در این اپلیکیشن فقط جزوات تخصصی قرار داده شده است و جزوات عمومی یا جزواتی که از کیفیت چندان بالایی برخوردار نیست، وجود ندارد. درواقع ارائه جزوات تخصصی هدف اصلی ساخت این اپلیکیشن بود. آقاداشی درمورد شیوه کسب درآمد این اپلیکیشن گفت: «ابتدا می‌خواستیم از طریق فروش جزوات، کسب درآمد کنیم، اما متوجه شدیم تمایلی به خرید جزوه ندارند و از این طریق نمی‌توانیم کسب درآمد کنیم، بنابراین به شیوه‌های دیگر فکر کردیم. اکنون با تبلیغات هدفمند گوگل درآمد دارک داریم. تبلیغات هدفمند به این صورت است که استفاده کنندگان جزوه‌چی با کلیک روی تبلیغاتی که در صفحه این اپلیکیشن طراحی شده، امکان کسب درآمد را برای ما فراهم می‌کنند. درحال حاضر دو سرویس واسطه برای دریافت درآمد دلاری در ایران وجود دارد که ما درآمد خود را از این دو شرکت دریافت می‌کنیم.»

وی درمورد مشکلات موجود و همکاری دانشگاه آزاد اسلامی با تیم طراحی جزوه‌چی افزود: «از زمانی که هسته فناورانه این اپلیکیشن بنا نهاده شد، دانشگاه آزاد اسلامی در روند فعالیت ما، کمک‌های لازم را ارائه داد. همچنین رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلخچی این قول را داد که جزوات تخصصی و خاصی را که دسترسی عمومی به آن امکان‌پذیر نیست، در اختیار ما قرار دهد. اما ناگفته نماند ما مشکلات متعددی داریم. معتقدم اگر بهترین و قوی‌ترین نرم‌افزارها طراحی و تولید شود، اما امکان معرفی آنها به جامعه وجود نداشته باشد، ارزش چندانی ندارد. بنابراین هر نرم‌افزاری نیاز به تبلیغات دارد. درواقع مهم‌ترین مشکلات طراحان و سازندگان اپلیکیشن‌ها مسائل مالی است. برای مثال درحال حاضر ما به ۴۰ میلیون تومان برای تبلیغات نیاز داریم ولی نمی‌توانیم حتی از طریق وام هزینه‌های لازم را تامین کنیم.»

ادامه در صفحه ۵

ادامه از صفحه ۴

معاون پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

نمایشگاه ربع‌رشیدی به دنبال فرهنگ استفاده نوآورانه از فناوری است

عکاس: وحید عواض/ فرهیختگان

هفتمین دوره نمایشگاه ربع رشیدی این روزها با مشارکت فعالانه دانشگاه آزاد اسلامی در تبریز درحال برگزاری است. حسن رسولی، معاون پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز در گفت‌وگو با «فرهیختگان»، از پیشینه و اهداف این نمایشگاه سخن گفت که در ادامه می‌خوانید.

///

امسال هفتمین دوره نمایشگاه ربع‌رشیدی در تبریز برگزار شده، کمی درباره این نمایشگاه صحبت کنید.

سابقه نمایشگاه به سال ۸۴ برمی‌گردد که اولین دوره آن تحت‌عنوان نمایشگاه فناوری‌های پیشرفته در تبریز برگزار شد اما ادامه پیدا نکرد تا اینکه بار دیگر از سال ۹۳ این نمایشگاه برگزار شد و امسال نیز هفتمین دوره‌آن تحت‌عنوان ربع‌رشیدی برگزار می‌شود. این نمایشگاه بافناوری‌های پیشرفته آغاز به کار کرده بود، اما از سال ۹۴ روی بحث نوآوری این نمایشگاه تاکید جدی داشتیم تا بتوانیم فرهنگ استفاده نوآورانه از فناوری‌های جدید را نهادینه کنیم. به عبارت دیگر امروز دیگر نیازی نیست که بخواهیم تلفن‌همراه را اختراع کنیم بلکه می‌توانیم با استفاده از این وسیله، کسب‌وکارهای جدیدی را راه‌اندازی کنیم و همین مساله دلیلی شد تا نمایشگاه ربع‌رشیدی از دو دوره گذشته با عنوان نمایشگاه فناوری و نوآوری برگزار شود. ربع‌رشیدی، به معنی منزل و محل اقامتگاه است؛ چراکه ۷۰۰ تا ۸۰۰ سال پیش در تبریز منطقه علمی وجود داشته که ربع‌رشیدی مسئولیت ایجاد آن را برعهده داشته است و از کشورهای دیگر به این منطقه آمده و به اداره‌کردن مدت‌ها مشغول بوده‌اند. به‌عبارت دیگر دانشگاه‌های ربع‌رشیدی به راه‌اندازی برخی کسب‌وکارها نیز ورود کرده بودند و در علوم پزشکی به فعالیت می‌پرداختند و حتی به ۳ زبان خارجی در این منطقه تدریس می‌شد، همین مساله باعث شده واژه ربع‌رشیدی به نمادی تبدیل شود و چون متولی اصلی برگزاری این نمایشگاه همان منطقه ویژه علوم‌وفناوری ربع‌رشیدی است، اسم نمایشگاه را نیز ربع‌رشیدی گذاشته‌اند.

اصلی‌ترین هدف برگزاری این نمایشگاه طی هفت سال گذشته چه بوده است؟

شعار اصلی نمایشگاه کمک به تجاری‌سازی فناوری است و از آنجا که در برهه‌ای تبریز، محل دفاع بوده‌است، این نمایشگاه نیز با همین هدف شروع به کار کرده و امسال بیش از دوهزار طرح در نمایشگاه شرکت کرده‌اند. نمایشگاه در دوسطح، معرفی محصولات و ارزیابی فناوری‌ها برگزار می‌شود و در پایان مدت هم برخی آثار و محصولات به‌عنوان اثر برگزیده معرفی می‌شوند که به آنها جایزه نقدی تعلق می‌گیرد. در اصل در نمایشگاه ربع‌رشیدی به ۱۰ فناور برتر جایزه داده می‌شود و بعد در طول یک‌سال و تا سه فناوری از سوی مسئولان نمایشگاه مورد پیگیری قرار می‌گیرند تا به طرق مختلف به آنها کمک شود. هدف دیگر این نمایشگاه ترویج فرهنگ فناوری است و تلاش می‌شود حمایت سرمایه‌گذاران برای سرمایه‌گذاری در بحث تجاری‌سازی این فناوری‌ها را نیز به دنبال داشته باشیم. در تبریز بیشتر صنایع دست بخش خصوصی است و کار کردن با این بخش، هم آسان و هم سخت است؛ سختی کار این است که بخش خصوصی کاری به بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌های مربوط به دانشگاه‌ها ندارد و حسن آن نیز چابک بودن بخش خصوصی است. ما انجمن‌های مختلف صنعتی را در تبریز داریم که در طول سال با آنها رایزنی‌هایی صورت می‌گیرد و نباید فراموش کنیم که نیازی نیست دنباله‌روی دولت باشیم، بلکه باید روی فناوری‌هایی سرمایه‌گذاری کنیم که مردم به استفاده از آنها تمایل دارند، چراکه قطعا مردم برای استفاده از هر فناوری که نیاز داشته باشند، پول پرداخت می‌کنند و این مساله نیز باعث رشد و جذب سرمایه‌ها به‌منظور توسعه آن فناوری‌ها می‌شود.

سطح برگزاری این نمایشگاه چگونه است؟

این نمایشگاه در سه سطح، ایده، تجاری‌سازی و شرکت‌های دانش‌بنیان برگزار می‌شود. دانشگاه آزاد اسلامی در حوزه‌های مختلفی مانند الکترونیک که صفر تا صد آن برعهده خود دانشگاه است، شرکت می‌کند و در این حوزه طرح‌های معقولی را نیز در نمایشگاه داشته‌ایم.

بیش از ۱۰ حوزه در این نمایشگاه وجود دارد که حضور دانشگاه آزاد اسلامی در آنها به چشم می‌خورد، کمی در این باره صحبت کنید.

در اولین دوره برگزاری این نمایشگاه دانشگاه آزاد اسلامی با محصولاتی در حوزه فناوری نانو حضور داشت که امسال نیز تعداد محصولات عرضه شده، رشد چشمگیری داشته است. در اصل از آنجایی که ما رشته‌ها و اعضای هیات‌علمی مختلف را در حوزه نانو داریم، در این بخش ورود جدی کرده‌ایم و شبکه‌سازی آن نیز صورت گرفته است. البته زمانی که بنده در استانداری بوده‌م، برگزاری این نمایشگاه کار سختی بود و درنهایت به این نتیجه رسیدیم که همگرایی در این بخش ایجاد کنیم تا در هر حوزه دستگاه مرتبط با آن ورود داشته باشد، به‌طور مثال الان غرفه حوزه آب توسط سازمان آب دنبال می‌شود و این مساله باعث شده کار عرضه فناوری‌ها در حوزه‌های مختلف آسان‌تر شود.

طرح‌هایی که در این نمایشگاه عرضه شده تنها مختص شهر تبریز است؟

خیر. طرح‌هایی که در این نمایشگاه عرضه می‌شود از کل کشور بوده و تنها ۴۰۰ طرح در حوزه الکترونیک وجود دارد که مسئولیت آن برعهده دانشگاه آزاد اسلامی است. باید به این مساله نیز اشاره کنم که رسالت دیگر دانشگاه آزاد اسلامی در ارتباط با این نمایشگاه، جمع‌آوری طرح‌هایی است که به این نمایشگاه می‌رسد. البته ما طرح‌ها را نیز فیلتر می‌کنیم، ولی این کار مختص ایده و طرح‌هایی است که می‌خواهند در جشنواره شرکت کنند و طرح‌ها بعد از داوری وارد این جشنواره می‌شوند. قطعا هرچه نمایشگاه جلوتر می‌رود تجربه شرکت‌کنندگان نیز بیشتر می‌شود.

طرح‌هایی که به نمایشگاه می‌آیند براساس آمایش سرزمینی جمع‌آوری شده‌اند؟

بسیاری از فناوری‌هایی که به نمایشگاه می‌آیند به صورت خودجوش هستند، اما یکی از وظایف منطقه ربع‌رشیدی، ایجاد کانون‌های فناوری بوده اما هنوز با اینکه محصولات به صورت آمایش منطقه‌ای به نمایشگاه بیایند، فاصله زیادی داریم. البته نباید فراموش کرد که برای بسیاری از فناوری‌ها مانند نانو، اصلا مرز جغرافیایی قابل‌لحاظ نیست، اما قطعا طرح‌ها براساس آمایش منطقه‌ای، فاصله زیادی داریم.

به نظر شما صنعت امروز زبان دانشگاه را فهمیده و اعتماد بین صنعت و دانشگاه برقرار شده است؟

در جواب به این سوال باید به زمان دفاع مقدس اشاره کنم. آن زمان می‌دیدیم که در میدان جنگ، پزشک همانند یک کارگر ساده کار می‌کرد و شاید اصلا ارتباطی میان فعالیتی که انجام می‌شد با شخصی که آن کار را انجام می‌داد، وجود نداشت؛ چراکه در اصل اکوسیستم آن زمان باعث این اتفاق شده بود. امروز نیز اگر می‌بینیم که دانشگاه و صنعت کنار یکدیگر نیستند به خاطر نبود هدف مشترک است. دو هفته پیش از دو صنعت بازدید کردیم و جالب اینجاست که صاحب یکی از کارخانه‌ها از بازدید ما خیلی خوشحال شد و عنوان کرد در تمام این سال‌ها تنها دوبار دانشگاه از این کارخانه بازدید کرده که یکی مربوط به اوایل انقلاب بود و دیگری مربوط به بازدید ما بوده است. درحقیقت دانشگاه نیز چندان به سراغ صنعت نرفته و دلیل این مساله نیز آن است که در گذشته، دانشگاه نقش ثانوی داشته و اصلا ارتباطی با صنعت نداشت و تنها به تربیت نیروی انسانی می‌پرداخت، اما امروز دیگر وضعیت این گونه نیست و دانشگاه امروزی نسل محوری پیدا کرده و درحقیقت صنعت از دل دانشگاه بیرون می‌آید.

به نظر شما این مساله خطرناک نیست و دانشگاه به تدریج به بنگاه‌دار تبدیل نمی‌شود؟

بله. اما امروز دانشگاه شرکت‌داری نمی‌کند بلکه از درون آن، شرکت‌های مختلفی بیرون می‌آید. درحقیقت دانشگاه در مالکیت معنوی شرکت‌ها و ایجاد اکوسیستم‌ها اثرگذار است نه اینکه خودش بنگاه‌دار شود. گوگل متولد دانشگاه استنفورد است، اما در محصولات گوگل اسمی از استنفورد نمی‌آید بلکه تنها در دانش فنی محصولات گوگل از دانش این دانشگاه استفاده می‌شود.

همه افرادی که در این نمایشگاه حضور پیدا کردند، از محیط علمی به این دانشگاه می‌آیند؟

نگاه ما در این بخش، نگاه نوآوری باز است، درحالی که قبلا نگاه خطی به این مساله وجود داشت و معتقد بودند نوآوری باید در یک سازمان شکل بگیرد، پروژش یابد و حمایت شود اما امروز این گونه نیست و شرکت‌های مختلفی را داریم که یکی ایده و دیگری حمایت از ایده را دنبال می‌کنند و شاید تعداد محصولاتی که در این نمایشگاه حضور دارند و دل دانشگاه بیرون آمده‌اند، پایین است اما قطعا در سال‌های آینده این میزان افزایش پیدا می‌کند.

اگر نکته‌ای هست، بفرمایید.

باید به این مساله اشاره کنم که در نمایشگاه ربع‌رشیدی شاید دانشگاه آزاد اسلامی صفر تا صد کارهایی را که مربوط به حوزه الکترونیک است برعهده داشته، اما این بدان معنا نیست که در حوزه‌های دیگر هیچ کاری نکرده‌ایم؛ چراکه در حوزه‌های دیگر م